

Notat

Dato 4. oktober 2013

Pma

ESDH-sag:

Side 1 af 6

Dansk Socialrådgiverforening

faglig handlekraft

DS' forslag vedr.

Efter- og videreuddannelsesindsatsen på området for udsatte børn og unge.

Socialstyrelsen har i perioden april til oktober 2013 gennemført en kortlægning og analyse af efteruddannelsesindsatsen på området for udsatte børn og unge.

Formålet med projektet er at få målrettet efteruddannelsesindsatsen, så den i højere grad end i dag tilpasses den enkelte kommunes faglige behov og organisering. En sådan tilpasning skal desuden være med til at sikre, at viden og kompetencer fra efteruddannelsesindsatsen omsættes i det daglige arbejde.

DS har deltaget i projektets følgegruppe sammen med repræsentanter for uddannelsesinstitutionerne, kommunerne og andre faglige organisationer.

På den baggrund har DS udarbejdet foreningens bud på efter og videreuddannelsesindsatsen på området:

Kommunernes planlægning af kompetenceudviklingen

Kompetenceudvikling af medarbejdere og ledere er en væsentligt forudsætning for, at reformerne på udsatte børn- og ungeområdet kan realiseres, men under en tredjedel af kommunerne har ifølge Socialstyrelsens kortlægning en nedskrevet politik for efter- og videreuddannelsen på området.

Derfor bør kommunerne forpligtes til at udarbejde en strategisk kompetenceudviklingsplan, som del af implementeringsplanen for den sammenhængende børnepolitik.

Socialfaglig ledelse

Afdelingsledere og institutionsledere, der arbejder med social faglig ledelse har en helt central rolle i forbindelse med realiseringen af reformerne, og der er brug for at styrke uddannelsesudbuddet til denne gruppe, så det ikke alene fokuserer på administrative ledelsesfunktioner.

Der er behov for uddannelsestilbud, som styrker socialfaglige ledelse på alle niveauer, såvel kurser (Børnekataloget), som diplom – og masteruddannelse.

I diplomuddannelsen i ledelse bør der udvikles et valgmodul rettet mod social faglig ledelse.

Socialfaglig lederuddannelse på alle niveauer bør indeholde læringsmål, der retter sig mod at kunne definere og lede ud fra et "besluttet arbejdsgrundlag", herunder teorier/paradigmer, viden, værdier og metoder.

Tværfaglighed/tværprofessionalisme

Der er et påtrængende behov for at få opprioriteret tværprofessionalitet i uddannelsesstilbuddene. Det handler om at socialrådgivere, lærere, pædagoger, fagprofessionelle på sundhedsområdet m.fl., der arbejder med udsatte børn og unge bliver skarpe på egen faglighed og lærer at forstå og rumme andre faglige tilgange og perspektiver.

Tværprofessionalitet som disciplin er opprioriteret i grunduddannelsen for socialrådgivere og de øvrige professionsbacheloruddannelser og bør tilsvarende styrkes i efter- og videreuddannelsesudbuddet, både i form af kurser i Børnekataloget og som element i diplom- og masteruddannelse.

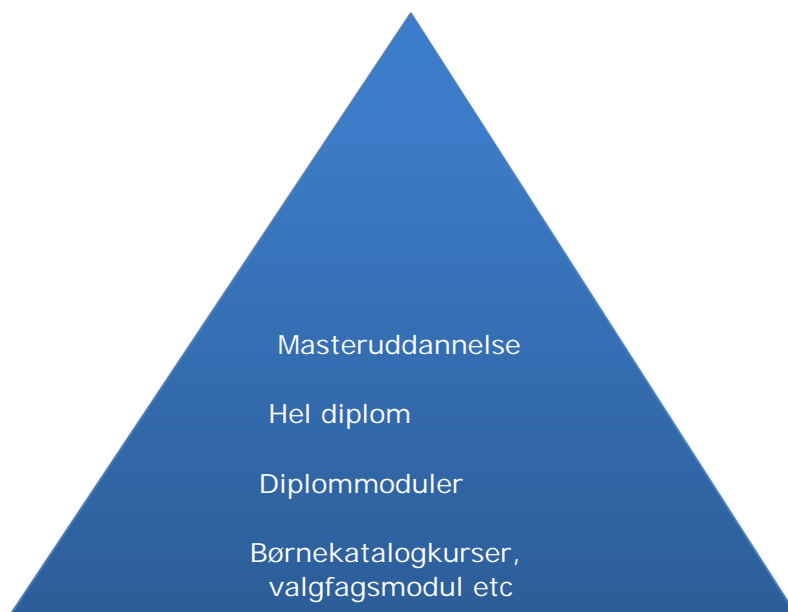
Det vil være mest hensigtsmæssigt, at uddannelse i tværprofessionalitet udbydes i kommuneregi, hvor de relevante medarbejdere kan deltage sammen med ledelsen.

Vertikal sammenhæng og fleksibilitet i uddannelsesudbuddet

DS ønsker at fremme kompetencegivende uddannelse (diplom- og masteruddannelse), som via akkreditering er kvalitetssikret og har en landsdækkende kompetence.

Samtidig anerkendes behovet for korterevarende kurser, som bl.a. udbydes i Børnekataloget, - ikke mindst til nyuddannede og nyansatte på området.

Der bør skabes sammenhæng mellem de tre niveauer i udbuddet: Børnekatalogets kurser, moduler i diplomuddannelsen og masteruddannelsen, således at kurser eller "sammenhængende pakker" fra Børnekataloget kan give merit i et diplommodul, som igen kan "tale ind" i et masteruddannelsesforløb. Sammenhængen er illustreret i nedenstående figur, "Uddannelsespyramiden":

Hermed bliver det muligt at skabe et progressivt forløb, som formentligt også vil føre til, at flere socialrådgivere og andre faggrupper opnår et højere uddannelsesniveau, også fordi uddannelsesforløbet bliver overskueligt, og opdeles i mindre og overkommelige dele.

En større vertikal sammenhæng vil kræve en koordinering mellem uddannelsesudbydere på de tre niveauer, og det vil være oplagt, at Socialstyrelsen påtager sig denne opgave bl.a. via et par årlige møder med uddannelseslederne/-udbydere.

Sammenhæng mellem grund-, efter- og videreuddannelse

Samtidig bør der sikres en sammenhæng mellem grund-, efter- og videreuddannelse. I den nye socialrådgiveruddannelse indgår et valgmodul rettet mod udsatte børn og ungeområdet, og tværprofessionalitet er som nævnt opprioriteret. Det er vigtigt, at der er progression i læringsmålene, således at efter- og videreuddannelsen "bygger ovenpå" de kompetencer, der er opnået på grunduddannelsen.

I øvrigt bør valgmodulet i udsatte børn og ungeområdet også udbydes som et efteruddannelsesstilbud til de socialrådgivere på området, som ikke har valgt modulet på grunduddannelsen, og til socialrådgivere, der er uddannet efter tidligere ordninger.

Overskuelighed og uddannelsesmål

Der er behov for, at kommunerne støttes i kompetenceplanlægningen ved at sikre et overskueligt, sammenhængende uddannelsesudbud og ved et lettilgængeligt, opdateret vejledningsmateriale. Materialet kan evt. struktureres ud fra uddannelsespyramiden, ovenfor.

Pyramiden viser den vertikale sammenhæng i systemet og illustrerer samtidig sammenhængen mellem antal medarbejdere og det relevante uddannelsesstilbud.

Som vejledning til kommunerne bør udbuddet på de enkelte niveauer og sammenhængen imellem dem beskrives nærmere og fremgå af oversigter, som Socialstyrelsen løbende opdaterer.

Materialet bør også indeholde vejledende uddannelsesmål.

Der er især behov for krav eller mål, der sikrer at flere får en diplomuddannelse, som en forudsætning for at kunne løfte opgaverne med udsatte børn og unge. DS' undersøgelse af uddannelsesniveauer blandt socialrådgivere i børn- og ungeforvaltningerne fra 2012 viser således, at kun 26% af de adspurgte socialrådgivere var i gang med eller havde gennemført en diplomuddannelse. Med max 60 pladser årligt har det lange udsigter før uddannelsesniveauer i kommunerne generelt højnes.

Forslag til vejledende krav/mål:

Børnekatalogkurser:

Alle nyansatte socialrådgivere tilbydes:

- Kurser i børnesamtalen, systematisk sagsbehandling 1-3, redskabsorienterede kurser fx ICS, DUBO m.v.
- Kursus svarende til grunduddannelsens valgmodul i udsatte børn og unge, såfremt de ikke har gennemført modulet på grunduddannelsen.

Alle nyansatte ledere tilbydes lederkurser rettet mod social faglig ledelse.

Moduler i diplomuddannelse på udsatte børn og ungeområdet:

Alle socialrådgivere med mere end 2 års erfaring tilbydes et eller flere moduler fra diplomuddannelsen indenfor udsatte børn og unge.

Der bør ydes tilskud til deltagelse i enkeltmoduler og ikke kun til gennemførelse af en hel diplomuddannelse.

Hel diplomuddannelse i udsatte børn og unge:

(svarende til gældende regler for lederuddannelse jf nedenfor)

- For nyansatte socialrådgivere på området er det målet, at diplomuddannelsen skal være påbegyndt senest 3 år efter ansættelse på området.
- Socialrådgivere, der arbejder på området og ikke allerede har en diplomuddannelse har ret til senest i 2019 (2013+ 6 år) at have gennemført en diplomuddannelse.

Masteruddannelse i socialt udsatte børn og unge:

Mindst én socialrådgiver på hver arbejdsplads bør gennemføre en masteruddannelse i udsatte børn og unge.

Diplom i ledelse

Efter gældende regler fra 2007 har alle institutions- og afdelingsledere indenfor bl.a. velfærdsområdet ret til lederuddannelse på diplomniveau:

- Diplomuddannelsen skal være påbegyndt senest 3 år efter ansættelse som leder
- Nuværende ledere, der ikke allerede har et diplomniveau, har ret til senest i 2015 at have gennemført en diplom i ledelse.

Det forudsættes, at der som del af diplomuddannelsen i ledelse udvikles et valgmodul rettet mod social faglig ledelse.

Kvalitet, relevans og udvikling

Diplom- og masteruddannelserne skal som kompetencegivende uddannelser akkrediteres og er hermed formelt kvalitetssikrede, herunder sikret et forsknings- og udviklingsbaseret grundlag. Det samme gør sig ikke gældende for kursusudbud.

Kommuner og medarbejdere bør have sikkerhed for, at kvaliteten af kurserne i Børnekataloget er i orden, og derfor bør der indføres en akkrediterings- eller certificeringsordning i forbindelse med kataloget.

Udover kvaliteten er relevansen af uddannelserne helt central. Markedsmekanismen er ikke tilstrækkelig til at sikre relevans og udvikling af udbuddet, og derfor bør det overvejes at etablere et landsdækkende aftagerpanel med ledelses- og medarbejderrepræsentanter, som sikrer et relevant indhold og en dynamisk udvikling af uddannelserne, således at de til stadighed afspejler de aktuelle kompetencebehov.

En anden model, der kan fremme udvikling og fornyelse i udbuddet er, at styrelsen etablerer en *pulje med frie midler*, som kan søges af kommuner, der indgår partnerskabsaftaler med uddannelsesinstitutionerne. Det giver mulighed for, at uddannelsesinstitutionerne kan udvikle præcis det kommunen efterspørger og vil muligvis kunne føre til generel fornyelse og udvikling af Børnekataloget og uddannelsesudbuddet.

De lokale uddannelsesudvalg for socialrådgiveruddannelsen på professionshøjskolerne, vil også kunne komme med input om nye eller ændrede behov. Udvalgene, som har repræsentation fra DS, kommunerne og andre aftagere, har bl.a. til opgave at rådgive skolen om efter- og videreuddannelse.

Omsætning af viden til praksis – transfer

Socialstyrelsens kortlægning viser i tråd med andre undersøgelser, at viden fra kurser eller uddannelse omsættes mest effektivt ved *rekvirerede forløb*, hvor kommunen bevidst har forholdt sig til kompetencebehov og -udvikling på et organisatorisk niveau, og forløbet gennemføres for en større gruppe af medarbejdere på arbejdspladsen.

De rekvirerede forløb kan tilpasses den enkelte kommunes specifikke behov, og kommunen vil typisk påtage sig et større ansvar for, at forudsætningerne for efterfølgende implementering af den nye viden er til stede. Det kan f.eks. handle om organisatoriske ændringer.

De rekvirerede forløb afspejler i øvrigt ofte, at kommunen har fokus på det organisatoriske niveau, og at forløbet muligvis har afsæt i en strategisk kompetenceudviklingsplan.

Dette taler for, at der skabes incitamenter og støtteordninger, der fremmer anvendelsen af rekvirerede forløb, som del af en kompetenceudviklingsplan. Der kan både være tale om Børnekatalogets kurser, diplommoduler og en hel diplomuddannelse. Flere kommuner med samme behov kan evt. gå sammen om et rekvireret forløb.

Herunder bør det være muligt at få støtte til gennemførelsen af enkeltmoduler på diplomuddannelsen, som nævnt ovenfor.

For så vidt angår de *åbne uddannelsesforløb* er der allerede udarbejdet implementeringsguides med ideer til, hvordan der kan ske en større omsætning af viden til praksis. Guiderne anbefaler, at ledere og medarbejdere indgår i et forpligtende samspil før, under og efter uddannelsen med målafklaring og

forventningsafstemning inden forløbet, og aftaler om omsætning på f.eks. afdelingsmøder under og efter forløbet.

En anden mulighed for at støtte implementering af viden fra de åbne forløb, er at deltagelsen betinges af, at der indgås en aftale om implementering.

Det bør endvidere overvejes om vekseluddannelsesprincippet, som er indbygget i diplom- og masteruddannelserne kan udnyttes mere systematisk i tilrettelæggelsen af uddannelserne i et progressivt forløb, der veksler mellem læring på uddannelse og på arbejdspladsen.

Også nogle af Børnekatalogets kurser kan med fordel organiseres som "vekseluddannelser", hvor det lærte afprøves efter 1-2 kursusdage.

Tilrettelæggelse og pædagogik

Fremfor traditionel klasseundervisning, der er den dominerende undervisningsform på diplomuddannelsen, bør der i højere grad anvendes inddragende og aktiverende metoder, som erfaringsmæssigt giver et større udbytte.

Der bør endvidere i større omfang tages afsæt i praksis, også i forbindelse med den teoretiske undervisning. Fremfor at teorierne søges omsat i praksis, bør undervisningen omvendt tage udgangspunkt i praksis, og herudfra inddrage de relevante teorier. Det vil også bidrage til en bedre omsætning af viden fra uddannelse til praksis.

Tilskud til diplom- og masteruddannelse

Der er ingen tvivl om, at økonomien spiller en væsentlig rolle for kommunernes beslutninger om kompetenceudvikling. Det er nødvendigt med fortsatte tilskud, der sikrer at kursusudgifterne holdes på et lavt niveau og at vikarordningen på diplomuddannelsen opretholdes. Det sidste er især vigtigt, hvis finanslovsforslaget om et bortfald af Statens Voksen Uddannelsesstøtte (SVU) til deltagere med en videregående uddannelse vedtages.

Som nævnt vil tilskud ved deltagelse af enkeltmoduler i diplomuddannelsen kunne fremme at flere kommer i gang med og gennemfører en diplomuddannelse.